

Kvindehistorisk kildegennemgang af Bibliotheca Danica

vol. I

FILOSOFI

Udarbejdet i forbindelse med forskningsprojektet:
Visibility; Women in Politics, Religion and the intellectual Sphere,
ca. 1400-1800.

af Mathilde Sonne.

Med støtte fra Carlsbergfondet.

CARLSBERG
FONDET

Indhold

Introduktion	3
Filosofi	4
Philosophiske Systemer. Samlede og blandede Skrifter	4
Philosophiske Systemer	4
Psychologi	4
Sjældens Evner	4
Kjærlighed, Egenkjærlighed, Sympathi, Antipathi	4
Tillæg til Natur- og Religionsphilosophi	4
Overtro	4
I Almindelighed	4
Spaadomskunst	4
Om Spøgelse, Besættelser o. L.	5
Om Hexe, Hexeri o. L.	5
Overtroen under forskjellige andre Former	5
Om Gjenfærd og Gjengangere o. L.	5
Ethik	6
Blandede moralske Skrifter	6
Lykke og Ulykke	6
Pligterne imod sig selv	6
Om Rigdom, Karrighed, Overdaadighed, Luxus, Modesyge	6
Menneskets forskjellige sociale Forhold	6
Manden	6
Kvinden	6
Kjærlighedsforholdet	9
Ægteskabet	9
Herskab og Tyende	10
Vejledning til gode Sæder	10
Husholdningen	11
Forklaring over de vigtigste brugte Forkortelser	12

Introduktion

Nedenstående oversigt er udarbejdet på baggrund af *Bibliotheca Danicas* fortegnelse over dansk litteratur fra perioden 1485 til 1830. Dette dokument dækker Philosophisektionen fra fortegnelsen, som kan findes i bd. I af *Bibliotheca Danica*. Kildematerialet i denne sektion omfatter en bred række filosofiske skrifter, der inkluderer både lærde filosofiske værker om kvinders moral og mere praktisk orienterede tekster om kvinders sociale forhold og daglige adfærd. En stor del af materialet behandler også kvinders forbindelse til overtro – fra tekster om genfærd og spøgelse til spådomskunst og hekseri. Herefter kommer en omfattende samling etiske og moralske skrifter, der diskuterer kvinders karakter og dyder, deres pligter i hjemmet samt de normer, der prægede forholdet mellem kønnene.

Udvælgelsen af kilder til oversigten bygger på en bred vurdering af potentiel relevans for kvindehistorisk forskning. Læsningen har især haft fokus på temaer som køn, ægteskab, seksualitet, graviditet, moderskab, opdragelse og ikke mindst værker forfattet af kvinder. Værkerne er udvalgt på baggrund af en vurdering af titel og forfatternavn, hvilket betyder, at værker med kvindehistorisk indhold, men uden tydelige indikatorer herpå i titel eller forfatternavn, kan være udeladt. I visse tilfælde kan det være relevant at konsultere originalbindet for at undersøge, om der findes yderligere relevante tekster, som ikke er medtaget her, fordi titlen ikke umiddelbart signalerer relevans. Over- og underoverskrifterne følger *Bibliotheca Danicas* egen kategorisering af kilderne. Ønsker man at gå i dybden med en bestemt overskrift, kan man derfor finde det tilsvarende afsnit i den oprindelige fortegnelse. Værkernes titel er gengivet i den originale ordlyd fra *Bibliotheca Danica* inkl. forkortelser m.m. En forklaring over de vigtigste anvendte tegn og forkortelser kan findes bagerst i oversigten.

[Alle bindene kan tilgås online via Det Kgl. Bibliotek her.](#)

Filosofi

PHILOSOPHISKE SYSTEMER. SAMLEDE OG BLANDEDE SKRIFTER

Philosophiske Systemer

Eilschov, Fr. Chr., Forsøg til en Fruentimmer-Philosophie eller alvorl. og lyst. Samtaler med et Fruentimmer om det, der er nyttigt og fornøyleligt i alle Philosophiens Parter. Efter Fontenelles Maade forfattede, hvoraf maanedl. udgives et Hefte. 1. D., Alm. Forberedelse til Philosophien. Kbh. 1749.

PSYCHOLOGI

Sjældens Evner

Kjærlighed, Egenkjærlighed, Sympathi, Antipathi

Sibbern, Fr. Chr., Om Elskov eller Kjerlighed imellem Mand og Qvinde. Kbh. 1819.

TILLÆG TIL NATUR- OG RELIGIONSPHILOSOPHI

Overtro

I Almindelighed

Om Overtroens og Hexeriets Oprindelse, oversat fra Jo. Aug. Ephr. Goezes Natur, Menschenleben und Vorsehung. Kbh. 1799. P.

Om Hexemestere, Troldqvinder, Spøgelser, Gjengangere, Spaamænd, Forvarsler og Sandsigere. En Bog for Almuen, hvoraf den kan lære at blive klog nok til ikke længere at lade sig trække ved Næsen ved slige Narrestræger. Oversat af det Tydske ved Morten Hallager. Kbh. 1800. P.

Blicher, Niels, Venlige Forestillinger til alle danske Bønder, i Anledning af et den 18. Martii 1800 af Overtroe begaaet Mord paa en uskyldig gammel Enke. Kbh. 1800. P.

Spaadomskunst

Schlichtenberger, Cyriacus, En Prophecie aff en enfoldig Bonde Daatter, som bleff henryckt i Aanden, Ao. 1580 d. 18. Jan. eftermiddag imellem 3 og 4slet, thi hun laa oc vaar actet for død, oc den anden Dag om Aftenen imellem 1 og 2 der mand vilde begraffue hende, fick hun Liff oc Krafft igen. U. St. o. A. 4. P.

Gamle Kierlingers Philosophi eller Spaadom, hvilcket de aff en halff Aars gammel Dreng erfaret, oc af en blind Qvinde, som det udi egen Person haffver seet. Nock herhos er en kort Historie om en Qvacksalber oc en ølsiug Gartner. Nu nyligen aff tydske Sprog paa Danske offversat. P rentet Aar 1676. 8. Bl. [Med Træsn.]

Den sandfærdige og lystige Spaa-Mands Bog, hvorudi Mands og Qvinders Personer, unge Karle, Jomfruer og Piger, paa deres Spørsmål, som de vilde gierne vide, ved ringe Tærningkast, sandfærdige og visse Svar kand erlange. Af tydske paa danske Riim oversat, lystig at læse. Trykt i dette Aar. Aflang 8. [Med Fig.] — Kbh. u. A. Trykt hos Tribblers 'Enke. Aflang 8. P. [Med Fig.]

Spaaqvinden Fidele Angelica Esthers underholdende Spaadoms-Bog, indeholdende: Kunsten ved et Spil Kort at kunne forudsige alle videlystne unge Piger hvilken Mand de skal faae, og Ungkarlene hvilken Kone de skal faae, samt disses Dyder

og Lyder; tilligemed en ved Terningekast udførlig Beregning, naar Bryllup kan ventes. Kbh. 1822. P.

Om Spøgelser, Besættelser o. L.

Pflug, Jo. Paul Gottfried, En ung Piges Syge-og Spøgelses-Historie som et Bidrag til Menneskelighedens Historie og Bagtales-Skolen. Kbh. 1786.

[Eilers, H. ?], Sammenligning efter Plutarchi Maade imellem Autor til Ildebrandshistorien og Autor til Spøgelsehistorien, samt tydelig og grundig Bevis, at Spøgelsehistorien ikke var noget Bedragerier men at det var en virkelig Aand, som gav Pigen Indskydelser. Kbh. u. A. [c. 1786]. P.

Om Hexe, Hexeri o. L.

Hansen, Jo., [De vetulis Ripensibus quas superstitio ad flammam et tormenta damnavit.] Flensburgi 1769. 4. P. SPr. fra Ribe.

Grønlund, David, Historisk Efterretning om de i Ribe Bye for Hexerie-forfulgte og brændte Mennesker. Viborg 1780.

Nyerup, Rasmus, Udsigt over Hexeprocesserne i Norden. Kbh. 1823. [Særsk. aftr. af Skand. Litt.-Selskab's Skr. XIX—XX. Bd.]

Hexen paa Vægtskaalen eller Oplysning om hvormange Pund en Hex efter det Privilegium, Keiser Carl den Femte gav Staden Oudewater, maatte veie, for at blive, om hun var nok saa uskyldig, levende brændt. [Kbh.] u. A. P.

Dibvadius, Geo., Magicae superstitionis vanitas et scelus, hisce thesibus detegitur. Hafn. 1605. 4. DA.

Lunde, Nic. Jo., Theses de magis. Hafn. 1709. 4. P. DB.

Anlæg til en Hexe-Proces eller sandsynlige Tanker om Hexerie og andet derunder hørende Koglerie. Frem satte af Nicodæmon a Virimontibus [c: Jacob Wokm Skielderup]. Kbh. 1778.

Overtroen under forskellige andre Former

Nielsen, Hans, Sørgeligt Spectackel oc Vundertegn nu nyligen seet paa et nyfødt Pige barn vdi Mørckøye liggendis i Sockelundsherret vdi Gladsaxe Sogn, til et ynceligt Skuespil for alle dem, som gienstridigen imod Guds aluorlig Trusel, holde hart ved deris ny Noder, høye Toppe oc forargelige Klædedragt. Kbh. 1625. 4. P. 4 Bl.

Vnderlig oc ofuer naturlig Fødsel, seet i Nagskou i Laaland, 1628, d. 25. Augusti. Oc Blod-Tegn som nu nylig ere seet baade udi Fyen, nu sidst forleden Juledag, Tisdagen oc Løfuerdagen der efter, i Vindinge Prestegaard: disligeste oc udi Siælland, i Holboe Herret, udi Blistorp Sogn, 1629 d. 16. Januarij: Med underskrefne sandfærdige Vidnesbyrd, som sligt j seit oc fornummit hafue. Kbh. 1629. 4. 4 Bl.

Munthe, Ludw. Hanssen, En sandferdig Beretning, om nogle selsomme oc vnderlige Fødseler vdi Bergen Stifft, sampt en kort oc enfoldig Vndervisning der hos, om liuis wi hos; saadanne vandskabte Fødseler kand haffue. I osz at erindre. Kbh. 1641.

Om Gjenfærd og Gjengangere o. L.

[Wötzel, Jo. Karl.], Min Kones virkelige Gjengang efter hendes Død. Oversat af Tydsk i ved Didr. Didrichsen. Kbh. 1806.

ETHIK

Blandede moralske Skrifter

[Brastberger, Gebh. Ulr.], Philosophiske Breve til min Søster over Mennesket efter dets forskellige Forhold. Af det Tydske oversatte ved Jens Gjødert Halling. Kbh. 1781.

Moralisches Allerley, von. einem Frauenzimmer. Mit einer Vorrede des Herausgebers. Hadersleben 1786.

[Red. Moralisches Allerley, Hadersl. 1786, er forf. af Christine v. Harboe]

Philosophisk-politiske Tanker, udførte i Breve imellem. Personer af begge Køn og af alle Stænder. Til Trykken befordret af Jo. P. Landmark. Udgivne i smaa Hefter, hvert af sex Ark. 1. Hefte. Bergen 1791.

Lykke og Ulykke

Ebersberg, Louise, Hvad gjør os lykkelige? Den Lykkelige til Advarsel, for at han kan bevare sin Lykke, den Ulykkelige til Underviisning, for at han kan blive lykkelig, og Alle til Oplysning, Trøst og Beroligelse. Andet Oplag, forbedret og forøget. Wien 1826. Oversat paa Dansk af Eggert Chrph. Brygmann. Aarhus 1828.

Pligterne imod sig selv

Fritsch, Fr. Aug., Moralske Forelæsninger over Kyskhedens og det ægteskabelige Fordrags Pligter, især med Hensyn til disses Vigtighed for unge Fruentimmer. Oversatte af Tysk. Kbh. 1796.

Om Rigdom, Karrighed, Overdaadighed, Luxus, Modesyge

Secilia Anders Datters Skrivelse til Argus, hvori hun med inderlig Bøn beder ham, at han dog vil forbarme sig over hende, og være hende behjælpelig i, at hun maa beholde sin Silke-Kaabe. Kbh. 1772. P.

Menneskets forskjellige sociale Forhold

Manden

Mandfolkene som de vare, som de ere, og som de ville blive eller fuldstændig Fortegnelse over alle Mandfolkenes Tilbøjeligheder, Vaner etc. Indrettet for forelskede og ikke forelskede, for giftelystne og ikke giftelystne Piger, Koner og Matroner og forsynet med Anmærkninger, Exempler og Tillæg af Gjæt engang. Oversat ved Abelone Jensdatter [o: Joh. Nik. Høst.] Kbh. -Trykt i dette Aar [1823].

Kvinden

Det galante Fruentimmers kloge Hofmesterinde, hvilcken med sine skønne Lærdomme viser det dyd-elskende Qvinde-Køn, hvorledis det udi Samtale og Omgængelse saa vel imod sig self indbyrdis, som imod alle Mænds-Personer i almindelighed sig ret bør at skicke og forholde. Kbh. u. A. [c. 1680.]

Saville, Geo. [Marquis of Hallifax], Et Fruentimmers Ny Aars Gave eller Raad til en Daatter. Skreven i Engelsk. Men nu i Dansk oversat og til Trykken befordret af B. J. L. [o: Bart. J o. Lodde]. Kbh. 1744. (U. B.)

Eilschov, Fr. Chr., Beviis, at Naturens Lov ikke forbyder den Respect imod Fruentimmeret, som Moden har indført iblant os. I Anledning af et kiærligt Ægteskab opsat og udgivet til et Bryllup. Kbh. 1747. 4. P.

[Thilo, Carl Aug.], Den borgerlige Hofmesterinde eller en Samling af moralske critiske og oeconomiske Tanker for Fruentimmerne. 1—3. D. 1759 [nederst paa sidste Side: 1760]. [Med Noder og forts. Pagin.] — 2. Opl. Sst. 1760.

Feddersen, Jacob Fr., Lehren der Weisheit fur das Frauenzimmer. Flensburg u. Altona 1760.

- [Boudier de Villermet, Pierre-Joseph], Fruentimmerets Ven. Oversat efter det parisiske Oplag [af Thom. Geo. Monster], Kbh. 1761.
- En døende Moders Skrivelse til hendes Dotter. Iblandt andre rare Afhandlinger i det Tydske udgivet af Jo. Andr. Cramer og formedelst dens saa lærerige som grundige, nyttige og kierlige Advarseler og Formaninger i det Danske oversat af en Elskere af alle gode Moralske Skrifter. Kbh. 1761. P. (U. B.).
- Et Brev til en ung Jomfrue, om Aarsagen og Oprindelsen, til den Agt og Ærbødighed, Mandfolkene bevise Fruentimmerne. Oversat af det Franske. Kbh. 1763. P.
- [Lutken, Otto], Fruentimmerets Magt til at ophielpe Staten. Kbh. 1771. P. — Paa ny udgivet af Carl Gottl. Rafn. Sst. 1808. 4. P.
- Nordenzons Forestilling om fornødne Friheder for Qvindekjønnen, til at ernære sig med alle Slags lette Haandgierninger etc. Kbh. 1773. P.
- Moral for Fruentimmer, uddragen af Gellerts og andre Sædelæreres Skrifter, med Tilsætninger af Dorothee Henriette v. Runckel. Oversat efter deri i Dresden 1774 udkomne Udg. Kbh. 1775.
- Meyer, Andr., Hvorledes skal et ungt Fruentimmer værdig danne sig. Oversat af det Tydske [af Janus Gjødert Halling]. Kbh. 1780.
- Gregory, [John], En Faders sidste Yillie til sine Døttre. [Oversat]. Kbh. 1781.
- , Vermächtniss an seine Tochter nach den englischen Original frei bearbeitet von Albr. Heinr. Matth. Kochen. Hamb. 1820.
- Steinberg, Chr. Gottl., Sædelære for unge Fruentimmer oversat af Jo. Wilh. Fischer. Kbh. 1785.
- Reiser, Carl Fr., Afhandling om Mennesker og Fruentimmer ført i en Samtale og udført for Billighedens Ret i en poetisk Procedure ved tvende Advocater deels Original deels oversat. Kbh. 1785.
- Qvindekjønnets Hæderskrands til Carl Fr. Reiser, i Anledn. af hans ny udkomne Skrift: Afh. om Men. og Fruent. Kbh. 1785. P.
- Lære- Leve- og Mode-Regler til det elskværdige smukke -Kjøns Tieneste. Ugivte og givte opofrede af en sand Fruentimmervæn. En Oversættelse af det Tydske. Odense 1786.
- Maximes adressées a Mademoiselle de B*** par une demoiselle de 13 ans. Copenh. 1786. P.
- [Krögen, Karl Heinr.], Kleine Vorlesungen für verheyrathete u. unverheyrathete Frauenzimmer zum Unterricht u. Vergnügen. Mit einem Schreiben an das deutsche Publikum begleitet von F r. Ekkard. Cph. u. Leipz. 1787.
- Langhorn, Rasm. Peter, Det dydskiønne Fruentimmers Skilderie. Kbh. 1790. P.
- , Svar til Forfatteren af Kritik Nr. 1 den 26. Octob. 1790. P.
- Campe, Joach. Henr., Faderligt Raad til min Daatter. Et Sidestykke til Theophron. Oversat af det Tydske [ved Andr. Svendsen]. Kbh. 1790. — Andet Op], efter Originalens siette Udg. giennemseet og rettet af Malthe Chr. Møller. Sst. 1804.
- For unge Fruentimmer, som ville gjøre sig og deres tilkommende Mænd lykkelige. Skrevet i Engelsk af Grevinde Carlisle. En Nytaars-Gave for Damer [udgivet af P. M. Liunge]. Kbh. 1792. P.
- Om Qvinnokönets naturliga hoghet. Kbh. 1793. P.
- Speilet. En Exempelbog til Nytaarsgave for unge Jomfruer. Kbh. 1793. P.
- Jardine, Alexander, Breve fra Paris, om Fruentimmernes Indflydelse paa det Almindelige, samt dets Opdragelse. (Overs. af hans letters from Barbary, Spain u. French. Lond. 1788; med nogle tilføjede Anmærkninger af Børge Poscholan Kofod). Kbh. 1795. P.

- Nyeaars Foræring til alle ædle unge Koner og Piger som ønske at blive lykkelige Huusmødre. Givne af Emanuel Balling. Kbh. 1795.
- Agrippa von Nettesheim, Heinr. Corn., Über des Weibes Adel und Vorzug vor dem Manne. Aus den Latein. Kph. 1796. [Med kobberst. Titelbi. og et Kobberst.] — Neue Ausg. Sst. 1798. [Lgl.] [Kun Titeludg.]
- Høst, Jens Kragh, Lommebog for Fruentimmer. En Nytaarsgave. Kbh. 1796
- Nytaarsgave for det yndige Kiøn. Udg. af Alb. Albertsen. Kbh. 1797.
- Andre, Chr. Karl, Fruentimmeret, eller kortfattet Bibliothek af alt det Videværdigste om Kvindekjønnets Bestemmelse og Oplysning. Af det tyske Sprog oversat ved Mathias Rathje. 1, 2 og 3die Hæfte. Kbh. 1797.
- En Faders Testament til sin Datter. Af det Tydske ved Jørgen Borch. Kbh. 1799. [Paa' et andet Titelblad er tilføjet: Et Tillæg til Nytaarsgave for. Damer 1799.
- Ynde og Skønhed af Konstens og Naturens Mysterier for givte og ugivte Fruentimmer. Kbh. 1799. [Dette Skrift er 4. Deel af Gynælogien med omtrykt Titelbi. Jvfr. S. 781.]
- Det smukke Kjøns Charakter af Pebersvenden Imanuel Kant. En Nytaarsgave for Damer for Aaret 1800. Oversat af Jac. Barner Paasche. Kbh. P.
- Over Pigers og Koners Forhold i Omgang med Mænd. Oversat ved Martin Tøxen. Kbh. 1800.
- Wollstonecraft, Maria, Kvindekjønnets Rettigheder forsvarede. Med tilføjede Anmærkninger over politiske og moralske Gjenstande. Efter Chr. Gotth. Salzmanns Oversættelse og med hans Fortale og Tillæg ved Jørgen Borch. 1—2. Bd. Et Tillæg til Nytaarsgaven for 1801 og 1802. Kbh. 1801—2.
- Schwensen, Carl Jac. Waldem., Skierv til en Lommebog for Damer. Kbh. 1801.
- Mine Bekiendelser om Kvindekjønnets. En Nytaarsgave for begge Kiøn. Efter det Tydske ved Rasmus Frankenau. Kbh. [1802]. [Det er 12. Deel af Gynælogien, dog med omtrykt Titelbl. Jvfr. S. 781.]
- En Moders, Lady Pennington's Raad til sine fraværende Døttre. I et Brev til Miss Pennington. Efter det Engelske overs. af Andr. Brahe Birck. Kbh. 1802.
- Ewald, Jo. Ludv., Den Kunst at blive en god Pige, Hustru, Moder og Huusmoder. Haandbog for voxne Døttre, Hustruer og Mødre. Oversat ved Kn. Lyne Rahbek, 1—2. Bd. Kbh. 1805.
- Poulsen, Poul, Yttringer om Kvindekjønnets Krav paa Staten. Kbh. 1808. P.
- Hammer, Jørgen, Qvindens physiske og moralske Natur. Kbh. 1811. [Med kobberst. Titelbl.]
- Glazze, Jac., Minona, en underholdende Læsebog for unge opvoxende Piger til deres Sæders Dannelse. Ved Kn. Lyne Rahbek. Kbh. 1813. — Nyt uforandret Oplag. Sst. 1827.
- Af en Ubekiendts Papirer. Udgivet af Fredr. Jacobs. Oversat af Malthe Møller. 1. D. Et Speyl for ædle Qvinder. Kbh. 1819.
- Qvinde-Speilet. Af de bedste fremmede Skribentere ved Jo. Chr. Hedegaard. Kbh. 1819. [O. m. T.: Qvinde-Speilet. Nytaarsgave for 1819. Udg. ved Jo. Chr. Hedegaard. Kbh. 1819.]
- Campan, Jeanne-Louise-Henriette Genest, Foræring til den qvindelige Ungdom samt til Pige-Skoler og Instituter. Fordansket efter Gutmans tydske Oversættelse af Bolette Muller. Kbh. 1825.
- Fruentimmerne som de vare, som de ere, og som de ville blive eller fuldstændig Fortegnelse over alle Kvindekjønnets Tilbøjeligheder, Vaner, Svagheder etc. af Hillarius Mandkier. [o: H. Chr. Lund]. Kbh. [1828.] — 2. Udg. Sst. Trykt i dette Aar.

Wiswe, Wilh., geb. Diener, Freundlicher Rath an junge Mädchen bei ihrem Eintritt ins bürgerl. Leben. Sonderb. 1830.

Kjærlighedsforholdet

Eilschov, Fr. Chr., Philos. Anmerkninger over forlibte Daarligheder samlede af Ovidii Elske-Kunst. I Anledn. af et kierligt Ægteskab opsatte og udgivne til et Bryllup. Kbh. 1748. 4. P.

Fruentimmer Regler til Pardera, den forlovede Møe, eller Leodolph til Pardera sin Fætterske. Kbh. 1771. P.

Det smukke Kiøns Procurator. Eller: Et Beviis paa, at det er det smukke Kiøns Ære, Lykke, Fornøielse og Ret høistskadelig, at vente saalænge indtil en Frier vil indfinde sig. Frem sat af Frue P. R. von N. [Oversat af Fr. Seidelin]. Odense 1784. — Andet og af en virkelig Procurator rettet og forbedret Oplag. Odense 1787. P.

Kiærligheds-Brev fra et lyneborgsk Fruentimmer til Hr. Rechtlieb. [Kbh. 1794.] P.

Om den Delicatesse, som anstaaer det smukke Kiøn [af Doroth. Margar. Liebeskind]; tilligemed nogle Grundsætninger til at befordre unge Jomfruers Lyksalighed i og uden for Ægtestanden [af Grevinde Carlisle]. En Nytaars-Gave for Damer [udg. af P. M. Liunge]. Kbh. 1795.

Konsten at vælge sig en Kone og leve lykkelig med hende eller gode Raad for givtelystne Mandspersoner, Fædre og Mødre. Oversat af H. Chr. L und. Kbh. 1827.

Ægteskabet

Been, Jo. Nic., Vitia dilemmatis illius præcipue, qvo Bias Prienæus septem Græciæ sapientum unus conjugium sapienti cuique et sapientiæ studioso dissvadere conatus esse memoratur, brevi dissertatione logica (propter ingenium etiam in trita m ateria pro viribus exercendum) evidenter ostensa. Hafn. 1699. 4. P. DV.

En kortvillig Samtale mellem tvende Qvinders Personer, angaaende den hellige Ægtestand, den eene ved Navn Agatha, som lover og berømmer sin Ægte-Mand: den andens Navn Barbara, som derimod laster og foragter sin Mand. Alle unge Ægte-Folk saare nyttelig og der hos meget lystig at læse. Trykt i dette Aar. [c. 1720]. P. [Med Titelvign.]

Der wohl informirte Bräutigam und die wohl unterrichtete Braut, darinnen alle diejenigen, welche in diesen gott-gefälligen Stand treten, von ihren Pflichten Unterricht bekommen, durch einen gelehrten Prediger ans Licht gestellt. Cph. 1729. 4.

Bring, Petr. Byrgeri, Sectiones qvædam de necessitate conjugii. Hafn. 1737. 4. P. DE. [Pontoppidan, Jo. Ludv. Chr.], Philosophiske Tanker om Mandens Myndighed i Ægteskabet. Sorøe 1764. P.

Paulli, J., Philosophiske Tanker om de moralske Aarsager til ulykkelige Ægteskaber. Sorøe 1769.

Ruge, Herm., Brev om Ægteskabs Ulovlighed med Fruentimmer over halvtredsindstyve Aar. Bergen 1770. 4. P.

En nygift Mands Dagbog holden ved hans Ægteskabs Begyndelse. Kbh. 1785. (U. B.). — 2det og giennemseete Oplag ved Poul Poulsen. Kbh. 1805. [Med kobberst. Titelvign.]

Om det huuslige Livs Lykke. Forelæst i det venskabelige litterarske Selskab i Hamborg, og for sit ypperlige Indhold oversat efter det andet Oplag. [Med en Fortale af Chr. H. Iversen]. Odensee og Lybek. 1776. [Trykt i Viborg.] P.

Spøgefulde Ægteskabspligter for unge Koner. Oversat af det Tydske. Kbh. 1786. P. Wider über ihre natürliche Grantzten ausgedehnte Ehen. Hadersi. 1793. P.

- Den franske Robinsoninde, eller Beviis paa Ægtekierlighed og hvad et Fruentimmer kan udstaae. En Nytaarsgave for det smukke Kiøn. Kbh. 1796. P. [Med kobberst. Vignet.]
- Amor. En lille Nød- og Hielpbog, til Nytaarsgave for Elskere og Ægtefolk. Kbh. 1796.
- [Chr. Fr. Sintents], Moderligt Raad til min Datter, hvorledes hun kan blive en god og lykkelig Ægtefælle, Moder og Kone i sit Huus! ved Forfatteren af Hallos lykkelige Aften og Timer levede for Evigheden. Oversat med tilføjede Anmærkninger og Tillæg af Jørgen Borch. Et Tillæg til Nytaarsgave for 1800. Kbh. 1800. — Sst. 1825. [Kun Titeludg.]
- Ægtebaandet. Første D. Oversat af det Tydske ved Jo. Fr. Bergsøe. Kbh. 1800. — Ægtebaandet af Natur- og Borgerstandens Archiv. 2. D. Den moralske Ægtestands Codex. Overs. af Knud Lyne Rahbek. Sst. 1800. [Det er 6—7. Deel af Gynælogien med omtrykt Titelbi. Jvfr. S. 781.]
- Hemmeligheder af Ægtestanden. Eller Konsten at føre et lykkeligt og langt Ægteskab, beviist ved philos.-med. Grunde. Oversat efter anden forbedrede tyske Udg. ved Thom. Rud. Thiele. Kbh. 1801.
- Den Kunst at være lykkelig med Mænd efter Gøthe, Lafontaine, Wieland og J. J. Rousseau. Nytaarsgave for Aaret 1801 fordansket ved Kn. Lyne Rahbek. Kbh. [Med kobberst. Titelbi. og 4 Kobberst.]
- Den Kunst, at være lykkelig med Koner, efter Gøthe, Lafontaine, Wieland og J. J. Rousseau. Et Sidestykke til den Kunst at være lykkelig med Mænd. En Nytaarsgave for begge Kiøn. Oversat med nogle Forandringer af Kn. Lyne Rahbek. Kbh. 1802. [Med 4 Kobberst.] [Det er 11. Deel af Gynælogien med omtrykt Titelbi. Jvfr. S. 781.]
- Pavels, Claus, Nogle af de vigtigste Aarsager, hvorfor saa mange ulykkelige Ægteskaber nuomstunder findes iblandt os. Uddraget af Borgervennen med Forfatterens Samtykke. Kbh. 1803. P.
- Udtberg, J. C., Ægteskabs-Katekismus, bestaaende af: 12 Spørgsmaale med Gjensvar, til megen Lærdom og Opbyggelse for alle dem, som finde Lyst og Tilbøjelighed til at give sig. Kbh. 1824. P.
- Ægtestandsspeilet eller Himmel og Helvede paa Jorden. En Ægtestands-Catechismus for begge Kjøen efter den virkelige Verden. Frit oversat af Petersen. Kbh. 1826.

Herskab og Tyende

- Balling, Emanuel, Nytaarsgave for Tienestepiger Aar 1794. Kbh. P.
- Den gode Christine. Eller en Historie til Nytaarsgave for Tienestepiger. Ogsaa nyttig for Forældre og Herskaber. Oversat af det Tydske ved Andr. Nic. Hessel. Kbh. 1796.
- Underviisning for tienende Personer af begge Kiøn der ønske at vorde troe, retskafne, duelige og lykkelige Mennesker. Tilligemed adskillige almeennyttige Sysler og Kunster i det daglige Liv. Oversat af det Tydske ved C. Engelbretsen. Kbh. 1802. — Sst. 1803. [Kun ny Titeludgave. Titlen lidt forskjellig.]

Vejledning til gode Sæder

- Ethica complementoria das ist: Complementir-Büchlein, in welchem enthalten eine richtige Art, wie man so wol mit hohen als niedrigen Standes-Personen: bey Gesellschaften und Frauenzimmer-Hoff zierlich reden und umbgehen solle. Gebessert u. verm ehret durch Georg Greeflingern. Mit angefügtem Trenchir-Büchlein, auch züchtigen Tisch- und Leber-Reimen. Kph. 1674. [Med Træsrit.] [S. 103 med nyt Titelbl.: Neues Trenchier-Büchlein: anleitende, wie man rechter Art und jetzigem Gebrauch nach allerhand Speisen ordentlich auff die Taffel setzen, zierlich zerschneiden und vorlegen, auch artlich wiederumb abheben solle. Durch Andreas Kletten. Kph. 1674. S. 168 med nyt Titelblad: Jungfer

Euphrosinen von Sittenbach züchtige Tisch- und Leber-Reime, an jhre Gespilinnen. Kph. 1674.]

Ethica complementoria det er: Complementeer-Bog, hvorudi indholdis en rigtig Maneer, hvorledis mand saa vel med høye som nedrige Stands-Personer, ved Selskab og Fruentimmer effter Hofve-Skick zierligen tale og omgaaes skal, nu paa ny ofverseet og paa mange Steder forbedret og form eeret af Georg Grefflinger. Med hosføjede Trencher-B og, og dertil hørige Kaaber-Stykker. Ogsaa smucke Læver-Rjm over Borde at bruge, nyligen fordansket. Kbh. 1708. [Med Træsnit.] [S. 149 med nyt Titelbl.: Ny Trencher-Bog, hvorudi gives Anledning hvorledis mand ret, maneerlig og som nu brugeligt er, atskillige Spise ordentlig skal paa Bordet sætte, de samme zirligen forskiere og forelegge etc. Ved Andr. Kletten. Kbh. 1708. S. 263 med nyt Titelbl.: Geistlige Lever-Rjm, at bruge over Borde og ellers udi anden Samqvem. Kbh. 1708.]

Husholdningen

En kort vnderuisning om Hussholdning. Jeg vil holde Huss og tage mig en Hustru. Kbh. [c. 1580.] P.

FORKLARING OVER DE VIGTIGSTE BRUGTE FORKORTELSER

Fol. = Folio.

4 = Kvart. Naar intet Format er føjet til, er Bogen i Octav- eller mindre Format.

Cph. = Copenhagen.

DA. = Akademisk Disputats.

DAS. = Disputats ved Sorø Academi.

DAEH. = Disputats ved det Ridderlige Academi i Kjøbenhavn.

DAG. = Disputats ved Univers, i Göttingen.

DAK. = Disputats ved Univers, i Kiel.

DB. = Disputats for Borchs Collegium.

DE. = Disputats for Ehlers' Collegium.

DG. = Disputats ved et Gymnasium.

DGA. = Disputats ved Gymnasiet i Altona.

DGB. = Disputats ved Gymnasiet i Bremen.

DR. = Disputats for Regentsen.

DV. = Disputats for Valkendorfs Collegium.

DDJ. = Disputats for Doctorgraden i Jura.

DDM. = Disputats for Doctorgraden i Medicin.

DDPh. = Disputats for Doctorgraden i Philosophi.

DDTh. = Disputats for Doctorgraden i Theologi.

DLJ. = Disputats for Licentiatgraden i Jura.

DLM. = Disputats for Licentiatgraden i Medicin.

DLTh. = Disputats for Licentiatgraden i Theologi.

DMA. = Disputats for Magister artiums Graden.

Disp. Soc. chir. Hafn. = Disputats i d. chirurgiske Selskab i Kjøbenhavn.

Disp. Soc. disput, med. = Disputats i det medicinske Disputeer-Selskab.

Disp. Soc. exercit. med. = Disputats i det medicinske Øvelses-Selskab.

FPr. = Program til Forelæsning.

GPr. = Program fra et Gymnasium.

Kbh. Kph. = Kjøbenhavn, Kopenhagen.

(K. B.) betegner, at et Skrift findes i Karen Brahes Bibliothek.

Lgl. = Ligeledes.

O. L. = Og Lignende.

P. betegner, at Bogen er en Pjece, ☉ : ikke over 48 Sider.

Pr. = Program.

Pr. grat. = Programma gratulatorium.

Pr. synod. = Programma synodale.

S. l. & a. = Sine loco & anno, uden Trykkested og Trykkeaar.

SPr. = Skoleprogram.

Sst. = Samme Trykkested.

St. o. A. = Trykkested og Trykkeaar.

U. A. = Uden Trykkeaar.

(U. B.) betegner, at et Skrift findes i Universitetsbibliotheket.

UPr. = Universitetsprogram.

U. St. = Uden Trykkested.

U. St. o. A. = Uden Trykkested og Trykkeaar.

U. Tv. = Uden Tvivl.

[] om et Navn eller en Bemærkning betegner disse som tilføjede af Redacturen.

Ved Cursivskrift betegnes en Bog som fremmed, men som dog paa det nøjeste knyttet til danske Skrifter eller til danske Forhold.